

Mutáció és eltűnés. A térbeliség kategóriájának útja a hartmanni rétegfelépítményben

[Mutation and Disappearance. The Concept of Spatiality in Hartmann's Strata Structure]

Author: Tamás Beck

Published by: Pro Philosophia Foundation

Source: *Kellék*, 2023, No. 69, pp. 197–211

Stable URL: <https://www.prophilosophia.ro/assets/files/kellek69/015beck.pdf>

DOI: 10.61901/Kellek.2023.69.15

Abstract

The primary aim of my paper is to show how the category of spatiality appears at different levels of the strata structure outlined by Nicolai Hartmann. As a starting point, Hartmann's connection to the Cartesian tradition leads directly to the misunderstanding that manifests itself in the accusation of hypostasis. In order to dispel this misunderstanding, I examine whether we can attach greater importance to the boundary marking the beginning of life than to the boundary between the organic and spiritual layers of existence, which is characterized, among other things, by the disappearance of the category of spatiality and the increased dominance of *nova*. In order to clarify this, the distinction between organic and inorganic layers of existence inevitably needs to be clarified. Next, I explain that the appearance of life on the second stage of Hartmann's construction is devoid of any vital tendencies, and I attempt to prove that, although Hartmann draws a sharp line between the second and third layers of existence, this caesura does not result in psychophysical dualism in his system. Then I will show that the category of spatiality is already distorted shortly before its disappearance, while the living organism comes into contact with its own environment. Of course, the indirect assertion of spatiality can also be detected in non-spatial layers of existence, but its *direct* manifestation has interdisciplinary implications, and it can also be connected with the method of phenomenology, which I must discuss in detail. Finally, I point to the ontological consequences of the disappearance of the category in question, making it clear that the Platonic conception of existence associated with spatiality is inadequate for grasping intangible beings. After a brief description of Heidegger's attempt, I will point out that the successful integration of intellectual entities into reality is carried out precisely by Hartmann through the real time's ability to unite.

Keywords

layers of existence, spatiality, reality, time, organism

Bibliography

1. Boros Bianka: Dualizmuson és monizmuson innen és túl – a rétegotológia szabadságfogalma. *Elpis*, 2014 (13):36, 35–49.
2. Martin Morgenstern: *Nicolai Hartmann. Grundlinien einer wissenschaftlich orientierten Philosophie*. Francke Verlag, Tübingen, 1992.
3. Nicolai Hartmann: *Der Aufbau der realen Welt*. Walter de Gruyter, Berlin, 1964.
4. Nicolai Hartmann: *Philosophie der Natur*. Walter de Gruyter, Berlin, 1950.
5. Teilhard de Chardin: *Az emberi jelenség*. Fordították: Bittei Lajos, Rónay György. Gondolat Kiadó, Budapest, 1980.
6. Boros Bianka: *Selbstständigkeit in der Abhängigkeit – Nicolai Hartmanns Freiheitslehre*. Ergon-Verlag GmbH, Würzburg, 2015.
7. Nicolai Hartmann: Időbeliség és szubsztancialitás. In *Lételméleti vizsgálódások*. Fordította: Redl Károly. Gondolat Kiadó, Budapest, 1972, 341–397.
8. Tringer László: *A pszichiátria tankönyve*. Semmelweis Kiadó, Budapest, 2010.
9. Hartmann: *Grundzüge einer Metaphysik der Erkenntnis*. Walter de Gruyter, Berlin, 1965.
10. Katharina Kanthack: *Nicolai Hartmann und das Ende der Ontologie*. Walter de Gruyter, Berlin, 1962.
11. Herbert Spencer: A társadalom evolúciója. Fordította: Kristóf Ildikó. In *Szociológiai irányzatok a XX. század elejéig*. Új Mandátum, Budapest, 2000, 38–57.
12. Émile Durkheim: *A társadalmi munkamegosztásról*. Fordította Csákó Mihály. Osiris Kiadó, Budapest, 2001.
13. Joachim B. Forsche: *Zur Philosophie Nicolai Hartmanns. Die Problematik von kategorialer Schichtung und Realdetermination*. Verlag Anton Hain, Meisenheim am Glan, 1965.
14. Nicolai Hartmann: *Teleológiai gondolkodás*. Fordította Redl Károly. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1970.
15. Platón: Timaios. Fordította Kövendi Dénes. In *Platón összes művei*. Harmadik kötet. Európa Könyvkiadó, Budapest, 1984.
16. Martin Heidegger: *Bevezetés a metafizikába*. Fordította Vajda Mihály. Ikon Kiadó, Budapest, 1995.
17. Werner Bulk: *Das Problem des idealen An-sich-Seins bei Nicolai Hartmann*. Verlag Anton Hain, Meisenheim am Glan, 1971.
18. Nicolai Hartmann: *Zur Grundlegung der Ontologie*. Walter de Gruyter, Berlin, 1965.
19. Boros Bianka: Időbeliség és realitás. Nicolai Hartmann „izmus” nélküli realizmusa. In *Lábjegyzetek Platónhoz* (15). Pro Philosophia Szegediensi

Alapítvány – Magyar Filozófiai Társaság – Státus Kiadó, Szeged, 2017, 205–218.